Література:

1. Ткаченко О. Т. Інклюзивна освіта в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку. *Вісник Донецького національного університету імені Василя Стуса. Серія Психологічні науки*. 2022. № 1(1). С. 79–86. DOI: https://doi.org/10.31558/2786-8745.2022.1(1).11.
2. Колупаєва А. А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи : монографія. Київ : Самміт-Книга, 2009. 272 с.
3. Островська К. О. Засади комплексної психолого-педагогічної допомоги дітям з аутизмом : монографія. Львів : Тріада плюс, 2012. 520 с.
4. Таранченко О. М. Становлення та розвиток системи освіти осіб з порушеннями розвитку в Україні: періодизація та еволюція парадигм. *Особлива дитина: навчання і виховання*. 2019. № 3. С. 12–25.
5. Колупаєва А. А., Таранченко О. М. Інклюзивна освіта від основ до практики : монографія. Київ : «Атопол», 2016. 152 с.
6. Бондар В. Інклюзивне навчання як соціально-педагогічний феномен. *Рідна школа*. 2011. № 3. С. 10–14.
7. Наконечна Л. М. Становлення та розвиток інклюзивної освіти в Канаді та Україні: порівняльний аналіз : дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 016 «Спеціальна освіта» / Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України. Київ, 2023. 226 с.
8. Саламанська декларація про принципи, політику та практичну діяльність у галузі освіти осіб з особливими потребами від 10 червня 1994 року / ЮНЕСКО. 1994. 44 с.

DOI https://doi.org/10.36059/978-966-397-667-9-24

АКАДЕМІЗАЦІЯ ХУДОЖНЬОЇ ПРАКТИКИ В СУЧАСНІЙ ВИЩІЙ ОСВІТІ

Нестеренко А. О.
доктор філософії (PhD), старший викладач кафедри рисунка
Харківська державна академія дизайну і мистецтв
м. Харків, Україна

Європейський простір вищої освіти (ЄПВО; англ. European Higher Education Area – EHEA) зумовлює необхідність уніфікації ступенів для всіх видів спеціальностей. Академізація художньої практики, а саме трансформація творчої діяльності в контекст наукового

PhD-дискурсу, є дискусійною, водночас, враховуючи сучасні реалії, цей напрям є перспективним вектором розвитку сучасної мистецької освіти. Зокрема, в Польщі «... діє гібридна система оцінювання університетських досліджень, що поєднує консервативне розмежування між мистецтвом і науковою діяльністю з прогресивною моделлю системи оцінювання досліджень (PRFS), яка передбачає оцінювання мистецьких творів» [2; переклад автора].

Основна проблема полягає в інтеграції суб'єктивного, індивідуального, інтуїтивного з об'єктивним, методологічно чітким та системним. Мистецтво пов'язане з творчістю, ідеєю, задумом, а наука – з точністю, доказовістю, логічністю тощо. Проте, наукова парадигма постійно розвивається. Головне завдання, яке потребує успішного вирішення: академізація (гармонізація) художньої практики в рамки PhD з урахуванням особливостей творчих інтенцій. Інтеграційні методи в цьому аспекті мають свою специфіку.

Академізація художньої практики не нівелює творчу діяльність: створення картин, музичних творів, вистав тощо. Вона розвиває рефлексію практики. Створення мистецького об'єкту відбувається через глибокий аналіз, осмислення власного досвіду, концептуалізацію. Здійснюється перехід від інтуїтивного процесу продукування художнього твору до усвідомленої діяльності. Актуалізується трансформація художньої творчості у концептуально-інтенційну практику.

Одним із аспектів академізації художньої практики є експериментальність. Створений мистецький твір репрезентує дедукцію теоретико-практичного дослідження автора, постає як форма когнітивного моделювання і продукування смислових конструктів. Важливим фактором в академізації художньої практики стає поєднання суб'єктивно-творчих методів, приміром, художнього експерименту, автоетнографії, тощо, із науковими методами дослідження, приміром, феноменологічного або герменевтичного аналізу.

В Україні відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 24 жовтня 2018 р. № 865 запровадження Порядку для двох взаємопов'язаних форм навчання асистентури-стажування (1 рік навчання) та творчої аспірантури (2–3 роки навчання) ступеня доктора мистецтв паралельно з доктором філософії (PhD) окреслило проблему модернізації критеріїв оцінювання дисертації (текстової роботи) та мистецького проєкту, виставки, концерту тощо (творчої роботи) [1]. Цей крок встановив нормативно-правове обґрунтування творчих спеціальностей у вітчизняному академічному середовищі. Завдання, що постало на перший план, – досягти оптимального співвідношення між академічним дослідженням та художньою практикою.

Висновки. Академізація художньої практики не обмежує творчість митця встановленими академічними вимогами, а, навпаки, імплементує нові засоби та методики, розширює інструментарій. Інтеграція творчого потенціалу в систему PhD дозволяє трансформувати художні практики у площину саморефлексивного дискурсу, збагачуючи мистецтво і науку інноваційними моделями.

Література:

1. Про затвердження Порядку здобуття освітньо-творчого ступеня доктора мистецтва та навчання в асистентурі-стажуванні : Постанова Кабінету Міністрів України від 24 жовт. 2018 р. № 865. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/865-2018-%D0%BF/en/ed20220226# Text (дата звернення: 15.09.2026).

2. Kulczycki E., Emanuel E. Academic research evaluation in artistic disciplines. *Assessment & Evaluation in Higher Education*. 2021. Vol. 46, Iss. 7. P. 1091–1105. DOI: https://www.doi.org/10.1080/02602938.2021.1893651

3. The Florence Principles on the Doctorate in the Arts / European League of Institutes of the Arts (ELIA). Amsterdam, 2016. 12 p. URL: https://elia-artschools.org/ (дата звернення: 18.09.2026)

4. Vienna Declaration on Artistic Research / AEC, CILECT, Culture Action Europe, Cumulus, EAAE, ELIA, EPARM, EQ-Arts, MusiQuE, SAR. Vienna, 2020. URL: https://cultureactioneurope.org/ (дата звернення: 15.09.2026)